

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus VII. De Æternitate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

veritate offensa (scilicet quod in DEO nullum accidens esse possit) error quorundam confutatur, qui ponunt quasdam intentiones divine essentie superadditas: Ubi S. D. nihil distinguit, sintne formæ & intentiones inhærentivæ, vel adhærentivæ in DEO, sed illas univèrsaliter erroris arguit. ibidemque addit, divina substantia omnino accidens non inest. In hanc sententiam Catholicæ DD. conveniunt.

Constat secundò ex definitione Leonis I. ep. 93. ad Turib. c. 5. De DEO quidquid dignè sentitur, non qualitas est, sed essentia: incommutabili enim nihil accedit.

8 Constat tertio ex simplicitate DEI: quod enim ex multis & differentibus constat, compositum est. inquit D. Damasc. 1. d. fid. c. 12.

Constat quartò ex immutabilitate; ut enim loco citato S. D. accidens de se natum est inesse, & non inesse, si igitur DEVS habet aliquid accidentaliter sibi conveniens sequeretur, quod ipse sit mutabilis. Est itaque, inquit D. Aug. 11. d. Civ. c. 10. bonum solum simplex, & ob hoc solum incommutabile. Constat quinto ex infinita DEI perfectione superius exposita.

9 Unde planè ridicula est distinctio, in accidentia DEO decora & indecora, cum quodlibet sic maximè indecorum. utpote destructivum ipsius divine essentie & perfectionis, subjectum quippe comparatur ad accidens, ut potentia ad actum. inquit iterum S. D. infra q. 54. a. 3. ad. 2. quod verum est, sive accidens inhæreat, sive adhæreat, est enim actus aliquis dans esse accidentale.

Imò frivola quoque est illa divisio accidentium in inhærentia & adhærentia, cum inhærentia saltem aptitudinalis sit ipsa accidentis essentia, & juxta Philos. 3. metaph. c. 7. ac S. D. in 1. part. q. 28. a. 2. accidentis esse sit inesse: Audi Athanasium orat. 5. non est qualitas aliqua in DEO. Apagè: (NB.) indecorum enim istud est: sic enim reperietur DEVS ex substantia & qualitate compositus, eò quod scilicet sit in substantiam & accidens. Et D. August. 4. de Trin. c. 4. 5. nihil accidens in DEO, quia nihil mutabile aut amissibile.

D. Anselmus ab Adversario allegatus nequaquam favor Adversario, sed hoc solum vult, quod de DEO de novo possint dici quedam formæ relata, & non in DEO receptæ, ipsique intrinsicè efficientes, sed ad ipsum extrinsecè terminatæ, eumque extrinsecè denominantes: ut esse Creatorem, &c. ut offendit luculenter Magnificus P. Petschacher in tract. de Incarnat. q. 1. a. 3. §. 1. & satis patet ex ipso textu: nam in Monol. c. 24. sicut igitur summa natura accidentibus mutationem efficientibus nunquam in sua simplicitate, locum tribuit; sic secundum ea, qua nullatenus summa incommutabilitati repugnant, aliquando NB. dici (hoc est denominari extrinsecè) aliquid non respuit.

Subjungit ejusmodi, formas de novo denominantes, non esse proprie accidentia: quemadmodum illa accidentia, qua mutationem aliquam accedendo, vel recedendo faciunt, ipsa suo effectu verè accidere rei, quam mutant, deprehenduntur: Sic illa, que a simili effectu de-ficiunt, improprie dici accidentia deprehenduntur. Negat deinde Divinam essentiam esse à se diversam ullo modo vel accidentaliter.

Tandem concludit: quoquo modo sese habeat, ratio de proprietate nominis accidentium, illud sine dubio verum est: quia de summe incommutabili natura nihil potest dici, unde mutabilis potest intelligi.

Obijciunt Adversarii unionem hypostaticam, quæ Verbum Divinum de novo unitum, & incarnatum intrinsicè denominatur: item libera DEI decreta, v.g. decretum creandi mundum, quæ possent à DEO abesse, potuissent enim DEUS æquè nolle, quàm velle creare mundum. Sed ad primum Respondeo: Verbum de novo denominari intrinsicè unitum, non aliquid intrinsicè recipiendo, sed naturam humanam intrinsicè perficiendo, adeoque non passivè sed activè & perfectivè. Ad secundum, divina decreta esse contingentia & posse abesse terminativè, non autem subiectivè: de quo infra ex instituto, ubi de voluntate DEI.

ARTICULUS VII.

De aternitate DEI.

S U M M A R I A.

1. Diverse rerum durationes.
2. Definitio & explicatio aternitatis.
3. Veritas fidei.
4. Sequitur aternitas ex immutabilitate, perfectione, aternitate.
5. Sine imperfectione dicitur DEUS mensurari aternitate.
6. Nulla Creatura mensurabilis aternitate simpliciter.
7. Aternitas mensura aliena & extrinseca creata durationis.
8. Quis sensus physica existentia rerum in aternitate?
9. Aternitatis perfectio alia intensiva alia extensiva.
10. Tria predicata aternitatis, infinitas, indivisibilitas, immutabilis uniformitas durandi.
11. Præterita & futura sunt physice presentia aternitati.
12. Auctoritas PP.
13. Non salvatur & solvitur per objectivam presentiam.
14. Auctoritas D. Thome.
15. Coexistentia aternitatis probat physicam rerum presentiam.

16. Item

16. Item scientia visionis.
 17. Sensus SS. PP. qui obijciuntur.
 18. An sequatur creaturas existere ab aeterno?
 19. Quomodo sit intelligibile, rem esse presentem, priusquam est?
 20. Quomodo res prius sit in propria quam aliena mensura?
 21. Disparitas inter immensitatem & aeternitatem.
 22. Non destruitur successivorum essentia per coexistentiam in aeternitate.
 23. Quomodo sine contradictione nunc Antichristus sit, & non sit?

§. I.

Explicatio aeternitatis & veritatis
Catholica.

1. **U**Ti mutabilitatem rerum creaturarum consequitur, quod sunt tempore mensurabiles; ita immutabilitatem DEI ratione nostrâ consequitur, quod sit mensuratus aeternitate. Cùm enim duratio cuiusque rei, sit ejus permanentia in suo esse, prout aliqua majorem vel minorem habent essendi permanentiam, suntque magis vel minus subiecta mutationi sic variam recipiunt durationis mensuram. Ea igitur, quae imperfectissimam habent permanentiam in esse, sub fluxu & motu partes ipsius identidem carpente constitutam, tempore mensurantur: quae perfectam habent sui permanentiam, substantialis mutationis, non tamen accidentalis expertem, & saltem ab extrinseco mutabilem, aeo mensurantur, Ens summum & à se, quod infinite perfectam habet esse sui permanentiam, estque omnibus modis immutabile, aeternitate mensuratur.

2. Hanc cum Boëtio definiunt Theologi; quod sit *interminabilis vita tota simul & perfecta possessio*. Vel cum S. Anselmo Monol. c. 24. *interminabilis vita tota simul perfecte existens*.

Dicitur primò possessio, ad significandam divinae durationis omnimodam indeficientiam & stabilitatem: illa enim maxime possidere dicimur, quae firmiter & quietè habemus.

Dicitur secundò *vita*, quia *ly vita* magis exprimit ultimam actualitatem divinae essentiae, quam esse: & per illud significatur duratio entis tam quoad esse, quam operari simpliciter immutabilis.

Dicitur tertio *interminabilis*, hoc est, carentis omni termino tam à parte antè, quam à parte post, tam potentia quam actu. Ex quo discernitur non tantum à creaturis in aeternum duraturis, quae licet à parte post sine careant, habent tamen initium essendi; sed etiam ab omni alia creatura, si quae daretur ab aeterno: illa enim quamvis actu non haberet durationis suae initium, illud tamen haberet potentia.

Dicitur quartò, *tota simul*, ad removendam duplicem temporis imperfectionem, divisionem scilicet, cui opponitur *ly tota*, & successivonem partium post partes, cui opponitur *ly simul*.

Dicitur quinqvò *perfecta*, ad excludendam imperfectam simultatem, quae reperitur in indivisibili *nunc* nostri temporis, cui non nisi momentanea

R. P. Mez. g. Theol. Schol. Tom. I.

& fluxa, adeoque imperfectissima existentia convenit. Est igitur aeternitas unum indivisibile & uniformiter *trans nunc*, in quo non habent locum *sunt*, vel *erit*, hujus nostri temporis (ut ait S. Nazanz. or. 2. de Pasch.) *fluxus*, & *caduca natura segmenta*. Noli in ea querere quando (ait S. August. in Psal. 109.) *aeternitas non habet quando: quando & aliquando adverbium sunt temporum*. Omnes tamen illas temporum differentias ceu summa & infinita durandi mensura in se eminenter colligit.

DEUM aeternum esse, & suam aeternitatem fide certum est ex Symb. Athanasii, & Concil. Later. sup. cit. Habetur expressum in S. Scr. ut Mich. 5. *Egressus ejus ab initio à diebus aeternitatis*. & Psal. 89. *Priusquam montes fierent, aut formaretur terra & orbis à saeculo & usque in saeculum tu es DEVS*. Est communis non tantum SS. PP. & Catholicorum, sed Boëtio teste, *cunctorum ratione degentium commune iudicium*.

Ratio est: quod aeternitas significat praesentissimam, omnimodè indefectibilem, & maxime uniformem permanentiam, seu durabilitatem essendi: sed haec convenit DEO tanquam Enti à se infinite immutabili, ergo.

Hinc aeternitas sequitur primò ex immutabilitate DEI: nam quod est simpliciter immutabile quoad esse & operari, nec incipere potest, nec desinere, unde & D. Fulgent. de fide ad Petrum, c. 7. *Firmiter tene, & nullatenus dubites, DEVM sicut immutabilem, ita solum aeternum esse*. D. quoque August. l. d. natura boni. *Summum bonum, quo superius non est, DEVS est; ac per hoc incommutabile bonum est, & ideo verè aeternum & verè immutabile*. Sequitur secundò ex infinita perfectione in genere entis: huic enim debetur duratio perfectissima, qualis est aeternitas. Sequitur tertio & ultimò ex aeternitate, nam ens à se habens esse per essentiam, est ens necessarium, carens principio & fine essendi, ac proinde est aeternum.

Neque existimes, aliquam imperfectionem in DEUM inferri, si dicatur aeternitate mensurari: eò quod mensura distinctionem, terminationem, ac dependentiam connotet ex parte mensurati.

Nam id solum procedit de formali, extrinsecâ, & excedente mensurâ: non de virtuali, intrinsecâ & adaequatâ cum suo mensurato: quae cum eodem non per applicationem extrinsecam, sed per identitatem conjungitur, qualem solum divini esse mensuram per aeternitatem intelligimus.

Ex quibus inferes, nullam creaturam intrinsecè posse mensurari aeternitate simpliciter tali, quae nimirum excludat principium essendi, tam actu quam potentia, quia hic modus durandi formaliter consequitur omnimodam immutabilitatem, quae creaturae convenire non potest. Cæterum major est difficultas, quomodo aeternitas sit mensura rerum in tempore existentium & successivè transeuntium? cùm enim S. D. q. 14. a. 3. dicat: *omnia, quae sunt in tempore, esse DEO ab aeterno praesentia*, disceptatur inter Auth. an hoc sit intelligendum de praesentia solum objectiva, intentionali, & in esse cognito, quatenus DEUS in suis ideis rationes objectivas rerum futurarum & praeteritarum apud se habet, vel etiam de praesentia reali

reali & physica. Priorem partem cum Scoto sequuntur plerique DD. è Soc. Posteriorem Thomista. Sit ergo.

§. II.

An præterita præsentia & futura sint DEO physice præsentia in æternitate DEI?

7. Notandum primò. Sicuti res omnes futura pro intrinseca & propria mensura habent creatam durationem, vel ævi, vel temporis, ita pro extrinseca & aliena mensura habere æternitatem DEI: quippe quæ infinita in genere durandi & mensurandi omnem finitam durationem in se eminenter continet.

8. Notandum secundò. In hac quæstione, quæ magis in modo loquendi & explicandi, quàm in re ipsa habet difficultatem, non esse sensum, utrum res futura per quamdam anticipatam sui productionem distinctam ab eâ, quæ producitur in tempore, realiter ab æterno existant? constat enim ex fide, quæcunque producta sunt, in tempore esse producta: sed utrum æternitas ratione suæ infinitæ continentiæ se se virtualiter extendens ad omnes temporum differentias, easdem cateroquin in sua intrinseca natura fluentes ac transeuntes; in sua incommutabili & indivisibili similitudine faciat extrinsecè præsentem, & ex propria ratione æternæ mensuræ à DEO præsentialiter cognoscibilem. Unde

9. Notandum tertio. Sicut in aliis divinis perfectionibus; ita etiam in æternitate DEI posse considerari duplicem perfectionem, intensivam & extensivam. Intensiva est, quatenus est ipsi divinæ substantiæ infinita durandi ratio, seu infinita & incommutabilis permanentia essendi. Extensiva est, quatenus in se indivisibilis & immobilis eminenter æquivaleret omnibus partibus & differentis temporis continui & discreti, tanquam suprema mensura & causa omnium durationum. Unde sicut in divina bonitate omnes creabiles bonitates, in veritate increata omnes veritates participata, sic in æternitate continentur & resplendent omnes durationes possibiles, & siquidem sint per decretum determinate, etiam durationes futura.

10. Notandum quarto. Tria esse prædicata æternitatis bene ante oculos habenda. Primum est, *infinitas durandi*, ratione cujus omnes inferiores durationes eminenter continet, iisque æquivaleret. Secundum est, *indivisibilitas*, ratione cujus non potest per partes, quas nullas habet, temporaneæ & successivæ durationi coexistere; sed necessariò se totâ singulis partibus durationis virtualiter coextenditur: quemadmodum anima in se formaliter indivisibilis toti corpori, & corpus Christi propter indivisibilem modum existendi omnibus & singulis speciebus Eucharisticarum partibus totum coexistit. Tertium est, *inmutabilis uniformitas*, per quam æternitas, quicquid semel mensurat ac possidet, invariabiliter mensurat ac possidet. Unde æternitas non se habet ad instar baculi in fluvio defixi, ut sicut ille partibus aquæ successivè allucentibus sit præsens unam post alteram

expectando; sic illa rerum in hoc orbe sibi succedentium vires in se tamen invariata expectet, & tunc demum eas mensuret, iisque coexistat, cum in propria duratione extra suas causas posita fuerint: nam expectare rerum successum & fluxum, unum mensurare post alterum circumscripturam & mutabilium durationum sunt propria. S. Anselm. Monol. c. 22. & cum æternitatis similitudine infinite immutabili & indivisibili repugnant. Finge animo infinitum tempus; certe in finito tempore quicquid fuit, vel erit, coexistet, licet non toti tempori, sed aliis atque aliis ipsius partibus. Quòd si per impossibile non haberet partes, jam omnis duratio ipsi toti coexistet. Ita enim verò de æternitate sentiendum: est hinc infinita duratio, & ita ipsi coexistere est necesse, quicquid unquam existit; cumque tunc sit indivisibilis, & tota simul, quicquid ipsi coexistit, toti coexistit. His positis sit

CONCLUSIO. *Non tantum ea, quæ existunt, sed quæcunque præterita & futura æternitati divinæ physice sunt præsentia.* Probatur primò è S. scriptis. Nam Apost. ad Hebr. 1. loquens de Filio dicit: *per quem fecit & secula*, sed in sæculis quadam etiam sunt futura: ergo coram DEO etiam futura sunt facta: si facta: ergo non objective tantum præsentia.

Rursus ad Rom. 4. de Abraham ita loquitur: *Patrem multarum gentium posuit ante DEVM, qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt.* Ubi, quod in se ipso erat futurum, explicat per verbum de præterito, *posuit*, ut ostendat, etiam futura DEO (ante DEVM) jam esse præsentia: quod etiam ratione confirmat, cum dicit: *qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt.* quasi diceret: sic intuetur faciendâ, sicut factâ, nec minùs futura sunt ipsi præsentia, quàm ea, quæ jam sunt facta. Tandem Job. 14. dicitur: *Numerus mensuræ ejus apud te est; ubi ly est, exprimit temporum nostrorum coram DEO stantem præsentiam; ita exponente D. Gregorio 12. Moral. c. 1. quoniam apud omnipotentem DEVM etiam latentia stant, apud eum esse numerum mensuræ nostrorum perhibet.*

Probatur secundò autoritate SS. PP. in primis S. August. 4. de Trin. c. 17. apud DEVM, inquit, *præterita & futura stant, & l. 5. c. 16. apud DEVM nec præsentia transeunt & futura jam facta sunt.* S. Greg. M. 20. Moral. c. 23. in æternitate nec præterita, nec futura reperiri queunt, sed cuncta mutabilia immutabiliter durant, & quæ in se ipsi existere simul non possunt, illi simul omnia assistunt, nihilque in illa præterit, quod transiit, quia in æternitate modo quodam incomprehensibili cuncta volumina seculorum manent, currentia stant. S. Petr. Dam. ep. 4. de omni. DEI c. 8. omnia quæ apud nos elabendo discurrunt, & per temporum vicissitudines se variant, apud illud hodie (æternitatis) stant & immobiliter perseverant. In illo hodie dies ille adhuc immobilis est, in quo mundus esse sumpsit originem; in illo jam & ille nihilominus est, in quo judicandus est per æterni judicii æquitatem. Boëtius de consol. Coram DEO præsentia non transeunt, fixa stant, futura non expectantur, omnia sunt simul, etiam nobis successiva. Ex his porro & ejus

& ejusmodi pluribus auctoritatibus quas refert Ruiz disp. 29. sect. 4. & Reding. contrav. 3. n. 5. vides script. & PP. de futuris respectu DEI loqui, illa iam facta esse, simul durare, assistere, fixa stare immobiliter perseverare, &c. quae omnia rerum praesentiam physicam in DEI aeternitate loquuntur.

13. Respondes; obiectivam quidem praesentiam per haec & similia astrui, non physicam & realem. Sed contra est primo: quod si SS. PP. intelligerent tantum intentionalem & obiectivam rerum fluentiam praesentiam omnibus cognoscentibus communem, frustra illam S. Greg. l. c. incomprehensibilem. Greg. Nyss. l. 1. contra Eunom. inexplorabilem, dixisset, frustra haec. S. Anselm. Monol. c. 22. diceret, tam contraria secundum prolationem, tam necessaria secundum probationem. Contra est secundo, quod per obiectivam praesentiam non recte dicitur aliquid factum esse: uti nec crastina dies, quantumvis in mea cognitione praesens, recte dicitur illuxisse. Contra est tertio, quod praesentia tantum obiectiva optime stat cum vera & propria praesentia futurorum: imò haec non potest esse sine illa: atqui SS. PP. negant in DEO proprie dari praesentiam futurorum, eò quod respectu ipsius nihil sit futurum. Ita S. August. l. 2. ad Simplicium, q. 2. quid est praesentia, nisi scientia futurorum? quid autem futurum est DEO, qui omnia supergreditur tempora? S. Anselm. l. d. cap. 12. Praesentia DEI non proprie dicitur praesentia; cui enim omnia semper sunt praesentia, non habet futurorum praesentiam, sed praesentium scientiam. Contra est quarto, quod SS. PP. loquuntur de aeternitate cetera specialia attributa, sed attributum aeternitatis non pertinet ad genus cognitionis sed durationis realis; ergo quatenus causat praesentiam rerum, non causat praesentiam obiectivam, sed realem.

14. Probatur tertio auctoritate D. Thoma, cuius mens pro veritate nostrae conclusionis ita ostenditur S. D. praesentiam futurorum in aeternitate distinguit ab illa, quam habent in cognitione: ergo illa praesentia non est obiectiva, sed realis. Consequenter manifesta, quia alius modus praesentiae non est assignabilis. Antec. prob. primo, hic. q. 14. a. 13. docet S. D. quod omnia quae sunt in tempore, sunt DEO ab aeterno praesentia, non solum ea ratione, quae habet rationes rerum apud se praesentes (ut quidam dicunt) sed quia ejus intuitus ferret ab aeterno super omnia, prout sunt in sua praesentia. Ecce S. Doct. opponit & contradistinguit praesentiam, quae res DEO in sua praesentia sunt praesentes, ab illa obiectiva, quae sunt praesentes in cognitione & ideis, per quas rationes rerum habet apud se.

Secundo hanc ipsam distinctionem clarius exprimit in 1. dist. 38. q. un. a. 5. in c. ubi dicit: quod DEVS omnia contingentia in temporibus diversis ab aeterno praesentia videt, non tantum ut habentia esse in cognitione sua, ergo praeter praesentiam in esse cognita, agnoscit aliam, quae non alia potest esse, quam realis & physica.

Tertio juxta S. Doct. cit. q. 14. DEVS futura cognoscit praesentia, prout unumquodque eorum est actu in se ipso; sed praesentia, quae sunt acta in seipsis praesentia, est realis & physica, non

tantum obiectiva, quae habetur sufficienter per speciem rei.

Quarto. Idem S. Doct. ex eo probat, quod DEVS praesentia cognoscit omnia futura, quia sunt praesentia in aeternitate: ergo distinguit praesentiam quam habent in aeternitate, à praesentia, quam habent in cognitione. Consequenter prob. quia si S. Doct. per praesentiam in aeternitate solum intelligeret obiectivam praesentiam in esse cognita, probaret idem per idem, essetque perinde, ac si diceret: ideò videt DEVS omnia praesentia, quia videt omnia praesentia, cum obiectiva praesentia nil aliud sit, quam simul cognosci. Antec. verò constat ex cit. a. 13. q. 14. in c. illis verbis: licet contingentia fiant in actu successive, non tamen DEVS successive cognoscit contingentia prout sunt in suo esse, sicut nos, sed simul: quia sua cognitio mensuratur aeternitate, sicut etiam suum esse. Aeternitas autem tota simul existens ambit totum tempus, &c. Et 3. con. Gent. c. 154. futura contingentia soli divinae cognitioni subsunt, quia ea in se ipsis videt, cum sint ei praesentia ratione sua aeternitatis. Similia habet q. 2. de ver. a. 12. & aliis plur. locis.

Quinto S. Doct. negat l. sup. cit. & l. 1. contra Gentes c. 66. res sibi invicem esse praesentes, quae sunt DEO praesentes in aeternitate: sed per obiectivam praesentiam sunt sibi quoque praesentes, ergo S. Doct. aliam praesentiam intelligit, quam obiectivam.

Probatur quarto ratione. Illud omne est praesens in aeternitate, secundum esse physicum, cuius reali durationi aeternitas DEI indivisibiliter coexistit, sed aeternitas DEI coexistit indivisibiliter omnium creaturarum reali durationi: ergo illa omnes sunt in aeternitate DEI praesentes secundum esse physicum & reale. Major probatur: Certum est, quod aeternitas tanquam suprema & infinita duratio, coexistit omni omni rei physice in aliqua temporis differentia producta. Vel ergo omnibus coexistit tota simul uniformiter & immutabiliter; vel non? Si secundum, jam contra hypothesein non esset aeternitas: haec est enim immutabilis & indivisibilis duratio, unum praesentia liter stans nunc. Si primum habetur intentum: quia si omnibus tota simul coexistit aeternitas, omnia facit sibi praesentia, & quidem juxta suam physicam durationem & existentiam: quid enim est aliud praesentia, quam coexistentia? Minor est certa: quia aeternitas DEI quatenus infinita ambit omne tempus, omnemque durationem realem; quatenus indivisibilis, sic tota assistit omnibus, & non per partes. quatenus immutabilis in ratione mensurae, sic non exspectat adventum unius temporis post aliud; sed suo modo nempe praesentia liter & immutabiliter cuncta mensurat. Sic anima indivisibilis omnibus partibus corporis, quamvis diversa loca occupantibus indivisibilis tota assistit, & indivisibile centrum correspondet omnibus lineis à centro ad peripheriam ductis.

Probatur quinto. Nisi creatura DEO essent physice in aeternitate praesentes, DEVS ab aeterno non haberet de futuris scientiam visionis: consequens est absurdum, ergo, seq. prob. scientia visionis est cognitio rei in se physice praesentis; sed si creatura non sint in aeternitate DEO praesentes, DEVS

DEUS ab aeterno non habet cognitionem de ipsis, ut in se physicè presentibus: ergo de ipsis ab aeterno non habet scientiam visionis. Majorem infra ostendemus, min. est se clara.

Confirmatur. Si res aliquando sint DEO physicè presentes, aliquando non sint physicè praesentes, sequitur scientiam DEI de rebus fore mutabilem. Conseq. est absurdum: ergo. Sequela probatur. Illa scientia aliquando esset, & aliquando non esset intuitiva, quando physicè non existerent: ergo esset mutabilis.

Ais: tantum fore mutabilem extrinsecè & ex parte rei visæ, non autem intrinsecè & ex parte visionis. *Contra* est primò. Quòd visio sit actus immanens, qui absque intrinseca immutatione videntis aliter se habere non potest. *Contra* est secundò. Si decretum DEI de ponendo Antichristo transiret in Decretum de non ponendo Antichristo, non esset extrinseca, sed intrinseca mutatio ex parte actus; ergo si scientia intuitiva transeat in non intuitivam & abstractivam, vel è converso, non tantum erit extrinseca, sed intrinseca mutatio ex parte actus. Non enim minus scientia est actus immanens DEI, quam Decretum.

§. III.

Solvuntur objectiones.

17. **O**bjc. primò auctoritatem SS. PP. è quibus D. August. l. 1. de Gen. ad litt. c. 18. dicit: *Res antequam fierent, erant, & non erant: Erant in DEI scientia, non erant in sua natura.* Ubi videtur exclusà physicà presentia solam objectivam admittere. Rursus serm. 11. de v. Ap. *DEVS habet electos suos apud semetipsum non in sua natura, sed in praesentia sua.* Huc pertinent plura dicta SS. PP. copiosè congesta ab Henr. à S. Ign. n. 106. & sequentibus ubi dicunt, *omnia ante conspectum DEI praesto esse, ipsum cuncta praesentem videre, &c.* quæ omnia videntur tantum indicare praesentiam in esse cognito. Hoc ipsum videtur velle S. D. q. 12. d. Ver. a. 3. dicens: *quòd ea, quæ in se ipsis non sunt, apud DEVM existant, in quantum sunt ab ipso cognita & praordinata.*

Resp. Cum SS. PP. & S. D. l. cit. affirmant praesentialitatem cognitionis, non ideò negare, sed affirmare creaturarum praesentiam secundum realem durationem, quippe quæ fundamentum est praesentiae & cognitionis intuitivæ. Hinc D. Th. 3. contra gent. c. 154. sup. citato, causam visionis reddit, *cum sint ei praesentia ratione sua aeternitatis.* Et D. Aug. Solil. c. 12. *quòd ego per successus dierum & temporum hinc ad mille annos hujus temporalitatis expecto, in conspectu aeternitatis tuae iam factum est, & quòd futurum est, iam factum est.*

Cum igitur D. Augustinus negat aliquid esse coram DEO in sua natura, loquitur de creaturis in sua propria mensura, intrinseca duratione, & passiva immutatione consideratis: sic enim utique omnia sunt in tempore condita.

18. **O**bjc. secundò. Si DEO omnes creaturae essent physicè praesentes in aeternitate, tunc omnes eidem ab aeterno physicè coexisterent: sed hoc inprimis repugnat S. script. ex qua constat, omnia incepisse in tempore. Repugnat secundò doctrinæ

fidei, quæ dicit nihil fuisse ab aeterno praeter unum DEVM &c. Repugnat tertio dictis SS. PP. qui agnoscunt aeternitatem fuisse, antequam essent creaturae; sic enim D. Augustinus 12. d. Civ. c. 28. *Si potentiam suam DEVS à rebus subtrahat, ita non erunt, sicut antequam fierent, non fuerunt: ante dico aeternitate, non tempore.* Repugnat quarto rationi, quia vel coexisterent secundum mensuram propriae durationis, vel secundum mensuram aeternitatis: non secundum mensuram propriae durationis, ut patet; non secundum mensuram aeternitatis; quia hæc non est ipsis ratio durandi, sed DEO. Aut si ipsis esset etiam ratio durandi ab aeterno, esset etiam ratio infinitè & in aeternum durandi, cum hoc sit proprium aeternitatis.

Resp. neg. seq. maj. quia creaturam esse ab aeterno vel coexistere DEO ab aeterno, significat creaturam secundum esse suum intrinsecè passivè immutatum, adeoque in propria durationis mensura coextendi ad totam aeternitatem, quod falsum est: creaturam verò esse DEO praesentem in aeternitate, tantum significat infinitam durationem divinæ aeternitatis virtualiter coextendi secundum aliquam virtuales sui partem, ad illam ipsam durationem & differentiam temporis, in quâ creatura aliquando erit producenda, jamque hoc ipso propter suam infinitam praesentialitatem divino conspectui tanquam productam & suæ aeternæ actionis realem terminum extrinsecè connotatum praesentare (quod etiam voluit S. D. cit. a. 13. in c. dicens, *omnia quæ sunt in tempore, DEO esse ab aeterno praesentia.*)

Unde propriè loquendo potius esset dicendum aeternitatem coexistere futuris, quam futura aeternitati: cum ratio praesentiae, non sit extensio existentiae create ad aeternitatem sed virtualis extensio aeternitatis ad durationem creaturæ. Cum igitur objectæ auctoritates tantum loquantur de rebus quatenus passivè immutatis & in propria durationis mensura consideratis, nihil nobis officiant.

Ad objectam rationem. Resp. creaturas DEO coexistere in aeternitate tanquam mensura extrinseca, ad quod non requiritur, ut aeternitas sit ipsis creaturis ratio durandi; sed quòd tanquam suprema & infinita mensura durandi ad omnem temporis differentiam, omnemque creatam durationem sese virtualiter extendat, eamque extrinsecè connotet.

19. **O**bjc. tertio. Est inintelligibile, quòd res, quæ nondum sunt, sint praesentes; & quæ nondum existunt, coexistant: sed hoc dicitur in nostra sententia, quid enim est aliud, futura secundum esse reale physicum esse praesentia in aeternitate, quam coexistere aeternitati, priusquam sint? non enim sunt, antequam per sui passivam immutationem proprium esse & in propria mensura acceperint.

Resp. Est inintelligibile, ut aliquid sit praesens, antequam sit per coextensionem & quasi retro tractionem sui esse realis & producti ad mensuram excedentem, conc. per ipsius aeternitatis seu mensuræ excedentis virtuales coextensionem ad illam ipsam durationem, in quâ aliquando est, & per ipsius extrinsecam connotationem, nego hoc enim

enim nequaquam est inintelligibile, sed omnino verissimum: quia per hoc (ut rectè explicat Conventus & Jo. à S. Th.) nil aliud volumus, quam quòd ex supposito, quòd creaturæ vi divini decreti fiant secundum esse suum reale terminus divina & æternæ actionis, nondum quidem passivè immutatus, & in sua mensura productus, sed tamen connotatus, hoc ipso æternitas DEI ex propria sua linea illum terminum ejusque temporaneam productionem & durationem exhibeat, non certè ut futuram, quod repugnat infinitæ ipsius & indivisibili immutabilitati, sed simultaneè & præsentialiter, ita quidem ut si per impossibile Dominus DEUS res futuras & creatas non cognosceret in suis ideis, tamen illas in sua æternitate propter eminentem continentiam omnis creaturæ durationis cognosceret: ut clarè indicat S. D. infra q. 97. a. 3. *DEVS videt omnia in sua æternitate, quæ cum sit simplex, toti temporì adest. & ipsum concludit: & ideo unus DEI inuitus formatur in omnia, quæ aguntur per totum tempus, sicut in præsentia.*

Si dicas, hanc præsentiam esse tantum objectivam, erit nobis quæstio & dissensio de nomine: interim, cum res futura secundum esse & durationem physicam sint termini divinæ actionis, & ad illa se divina æternitas virtualiter coextendat, merito dicuntur secundum esse physicum esse præsentis in æternitate.

20. Obijciat quatuor. Prius debet res esse in propria mensura, quam in aliena; sicut nec potest esse in alieno loco, nisi mediante loco proprio, unde si qua res per possibile vel impossibile nullam haberet durationem, etiam mensurari non posset æternitate; sed futura nondum sunt in propria mensura: ergo nec in aliena.

Resp. Debet esse prius in propria mensura, vel ut mensurante, vel ut mensurata conc. ut actu mensurante, nego. Sed futura nondum sunt in propria mensura, ut mensurante, concedo, ut mensurata, nego minorem & conseq. Sensus distinctionis est, quòd equidem sit impossibile, ut æternitas DEI se extendat ad alicujus rei esse physicum, nisi illud esse habeat aliquam durationem; (imò cum duratio ipsa sit ens reale, etiam ipsa debebit esse præsens æternitati) quia tamen hæc ipsa duratio prout est æternitati præsens, non exercet suam successione, ratione cujus mensuratur res futuras, ideo res sunt DEO præsentis in sua duratione & tempore, non tamen ut mensurante & rebus mensuratis successivè applicatæ, sed ut mensurato, quatenus ad singulas illius partes sese extendit simultanea & uniformis æternitas DEI.

Insuper primò. Non potest alicui convenire prædicatum in aliena mensura, quòd ipsi repugnat in propria; sed DEO simul coexistere successiva, v. g. diem hodiernum & crastinum, item contraria in eodem subjecto, ut mortem & vitam, luctus & luctus, peccatum & gratiam, &c. repugnat rebus in propria mensura, ergo etiam in aliena.

Resp. dist. maj. Quod repugnat in propria mensura, repugnat etiam in aliena, nisi sit prædicatum accidentale conveniens ex modo essendi in superiori mensura, concedo; secus; nego: ita

enim Corpori Christi D. ex modo essendi in Eucharistia convenit esse invisibile, cui ex modo essendi in celo oppositum convenit.

Et similiter licet successivis repugnet simulas, uti etiam contrariis in eodem subjecto, quia tamen id solummodò ex modo essendi in propria mensura habent, quem superior & infinita mensura æternitatis absorbet, & ad suæ indivisibilis & immutabilis præsentialitatis modum trahit; ideo in illa superiori mensura repugnantiam amittunt.

Insuper secundò. Quæcumque coexistunt simul uni tertio indivisibili, coexistunt simul inter se: sed successiva & contraria per nos simul coexistunt uni indivisibili *Nunc* æternitatis: ergo simul coexistunt inter se, quod implicat.

Respondeo. Quæ coexistunt adæquatè uni tertio, tam formaliter quam virtualiter indivisibili, simul coexistunt inter se concedo; quæ inadæquatè coexistunt uni tertio, formaliter quidem indivisibili, divisibili tamen virtualiter, nego: sed successiva & contraria, Adamus & Antichristus, gratia & peccatum, mors & vita, non coexistunt adæquatè, sed inadæquatè eidem *Nunc* æternitatis ut virtualiter divisibili: quia productio Adami v. g. coexistit æternitati secundum æquivalentiam, quam habet *Nunc* æternitatis cum illa differentia temporis, in qua Adamus fuit productus: Antichristus verò coexistit æternitati secundum æquivalentiam, quam *Nunc* æternitatis habet cum illa differentia temporis, in qua futurus est Antichristus.

Obijci. quinto. Immenitas quantumcunque 21. infinita juxta nostram sententiam non se extendit ad spatia imaginaria, & creaturas nondum existentes, quia à parte rei nihil sunt; ergo nec æternitas DEI se extendit ad tempora futura, quia adhuc nihil sunt. Consequentia patet: quia sicut æternitas est ratio durandi; sic immenitas est DEO suprema ratio ubicandi.

Confirmatur. Creatura non sunt ubique in Immenitate tanquam ubicatione ubique mensurante & locane: ergo nec sunt semper præsentis in æternitate tanquam duratione semper mensurante.

Resp. Disparitatem esse, quòd immenitas DEO non sit ratio actualiter occupandi spatium, vel existendi in creaturis, nisi mediante contactu virtuali suæ operationis: in nihilo autem nihil operatur. Econtra æternitas est ipsi immediata & infinita ratio durandi, quæ ex suppositione, quòd aliquid sit futurum vi divini decreti, non potest se non ad illud, seu terminum divinæ actionis extendere, & illud connotare.

Ad 2. patet disparitas, cum, quòd falso supponunt Adversarii, immenitas non sit immediata formalis ratio locandi, sicut econtra æternitas est formalis ratio durandi. Imò verò si immenitas esset immediata ratio locandi, foret in hoc paritas, quòd sicut per æternitatem seu mensuram superiorem, infinitam indivisibilem omnes creaturæ sunt DEO præsentis, sic per immenitatem infinitam & formaliter indivisibilem mensuram ubicandi, omnes creaturæ ubique fiant à DEO indistantes, quòd defacto certissimum est: non tamen ideo sequitur, creaturam aliquem

fore ubique: quia immenſitas faceret illam indiſtantem non ſecundum ſe totaliter, ſed ſecundum ſui partem virtualem, quatenus nempe æquivaleret loco proprio determinato creaturæ: & ſic pariter non ſequitur, quod creatura ſit æterna, vel ab æterno, quia æternitas illam DEO facit præſentem non ſe totâ, ſed ſecundum illam partem, vel (ut appellant) ſinum virtualem æternitatis, ſecundum quem correfpondet propriæ durationi & menſuræ creatæ, ac certæ temporis differentiæ.

22. Inferes ex dictis primò. Quamvis omnia ſucceſſiva etiam contraria & repugnantia, mors & vita, peccatum & gratia ſint ſimul præſentia in æternitate, non tamen deſtrui ipſorum eſſentialem ſucceſſionem aut contrarietatem, quia illa præſentia eſt ipſis extrinſeca, non intrinſeca;

nempe præſentialitate æternitatis ſe ad illa extendentis, non præſentialitate ſuæ durationis ad æternitatem ſe extendentis.

Ipſa quoque æternitas non adæquatè, ſed virtualiter inadæquatè ad illa extenditur; ita nimirum, ut ſecundum aliam perfectionem virtualem exhibeat Judam Apoſtolum, ſecundum aliam partem Judam proditorem; ſecundum aliam partem virtualem Antichriſtum natum, ſecundum aliam mortuum. Unde

Inferes ſecundò. Utramque propoſitionem ſi-23, ne contradictione verificari poſſe: *Nunc Antichriſtus eſt, nunc Antichriſtus non eſt*: ſi nimirum in prima propoſitione *ly nunc* ſignificet menſuram alienam & *Nunc* æternitatis: in altera verò menſuram propriæ durationis.

DISPUTATIO VI.

DE

Exiſtentia & poſſibilitate viſionis DEI.

CONſideravimus DEUM, ut in ſe eſt, nunc ipſum contemplantur, prout eſt in cognitione noſtra: quod triplici modo fieri poſteſt. Primò quidem naturali & abſtractivâ cognitione, quâ ex viſibilibus effectibus *inviſibilia DEI* intelliguntur: quomodo DEUM à nobis cognosci, nec invincibiliter ignorari poſſe initio dictum eſt. Secundò cognitione ſupernaturali, ſed obſcurâ tamen, & abſtractivâ, quæ ex lumine & habitu fidei procedit, ſuo loco diſcutienda. Tertiò clarâ

& intuitivâ, quâ DEUS ut in ſe eſt, cognoscitur, & per analogiam ad viſionem corpoream, *viſio* appellatur, verè *viſio magna*! Ex 2. quâ mentes beatæ *Regem in decore ſuo videbunt*. Il. 33. non ampliùs in umbra fidei, ſed luce gloriæ, non in *enigmatè, ſed facie ad faciem*. 1. Corinth. 13. Hujus exiſtentiam & poſſibilitatem præſenti diſputatione diſquirimus, & à certis ad incertiora progredimur.

ARTICULUS I.

An DEVM clarè videri per gratiam ſit poſſibile?

SUMMARIÀ.

1. *Hæreſis contra præſentem doctrinam & contraria Catholica veritas.*
2. *Exponuntur objecta teſtimonia S. ſcript.*
3. *Et authoritates quorundam SS. PP.*
4. *Beati de factò DEVM vident.*

1. **A**Rmenorum error fuit, quos refert Arnica-
nus l. 14. c. 1. & cujuſdam Almarici tempore Innocentii III. quod DEUS per nullam potentiam ab aliquo intellectu creato intuitivè videri poſſit. Cujus oppoſita ſententia eſt de fide ex SS. litteris 1. Jo. 3. *videmus nunc per ſpeculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem &c.* Taliâ habentur Matt. 5. & Matt. 18. Ex quâ infalſibiliter ſequitur altera pars concluſionis: quia actus probat potentiam, & confirmat ſpeciali ratione S. Doctòr: Poſſibile eſt ut creaturâ rationalis conſequatur ſuam beatitudinem: ſed ejus beatitudo conſiſtit in clara viſione DEI: ergo poſſibile eſt ut creaturâ rationalis DEUM videat.

2. Neque obſtant primò illa ſcript. loca, quibus negari videtur poſſibilitas creaturæ viſionis, uti

cum 1. Tim. 2. DEUS dicitur *inviſibilis*, &c. 6. quem nullus hominum vidit, ſed nec videre poſteſt. & 1. Jo. 1. *DEVM nemo vidit unquam*. Nam Reſp. Hæc loca ſecundum SS. PP. interpretationem intelligendâ eſſe juxta contextûs diverſitatem vel de viſu corporeo, vel de viſione, quæ fit viribus ac lumine naturæ, vel in hâc vita ſecundum legem DEI ordinariâ, vel tandem de viſione comprehenſivâ DEI, qualem non tantum haberi poſſe, ſed ſe ipſos de factò habere, jactabant hæretici Anomæi, ut refert Theodoret. l. 4. hæret. fab.

Neque obſtant ſecundò authoritates quorundam SS. PP. velut Hieron. in c. 1. *Iſaie dicentis, nullam creaturam videre faciem DEI juxta naturæ ſuæ proportionem*. S. Baſil. l. 1. contra Eunom. *Subſtantiam DEI eſſe omnibus, præterquam Paternicò, & Spiritui S. inviſibilem*. S. Chryſoſt. ho. 14. in Jo. *nec Prophetas, nec Angelos DEVM vidiffe, ſed ſolum filium & ſpiritum S.* Dicendum enim eſt cum S. D. hîc a. 1. ad 1. Hos aliosque SS. PP. de quorum mente & ſenſu aliunde ſatis